תורה אור

אי דקא טעין טענת דמים הכי נמי, הבא במאי עסקינן דקטעין טענת פתח פתוח: סומכוס אומר משום ר"מ סומא אין לה טענת בתולים: מ"ט דסומכוס? א"ר זירא מפני שנחבטת על גבי קרקע, כולהו נמי חבוטי מיחבטי? כולהו רואות ומראות לאמן זו אינה רואה ואינה מראה לאמה: והיוצאת משום שם רע אין לה לא קנס ולא פיתוי: היוצאת משום שם רע בת סקילה היא! אמר רב ששת הכי קאמר מי שיצא עליה שם רע בילדותה אין לה לא קנס ולא פיתוי אמר רב פפא ש"מ *האי שטרא ריעא לא מגבינן ביה, היכי דמי אילימא דנפק קלא עליה דשטרא דזייפא הוא דכוותה הכא דנפק עלה קלא דזנאי והא אמר רבא *יצא לה שם מזנה בעיר אין חוששין לה? אלא דאתו בי תרי ואמרי לדידהו תבעתנהי באיסורא דכוותה הכא דאתו בי תרי ואמרי לדידהו אמר להו זייפו לי בשלמא התם שכיחי פרוצין אלא הכא *אם הוא הוחזק, כל ישראל מי הוחזקו? הכא נמי כיון דקא מהדר אזיופא אימר זיופי זייף וכתב: **מתני'** ואלו שאין להן קנס הבא על הגיורת ועל השבויה ועל השפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו יתירות על בנות שלש שנים ויום אחד, רבי יהודה אומר שבויה שנפדית הרי היא בקדושתה אע"פ שגדולה. *הבא על בתו, על בת בתו, על בת בנו, *על בת אשתו, על בת בנה, על בת בתה אין להן קנס מפני שמתחייב בנפשו שמיתתן בידי בית דין וכל המתחייב בנפשו אין משלם ממון שנאמר °ואם לא יהיה אסון ענוש יענש: **גמ'** א"ר יוחנן: רבי יהודה ורבי דוסא אמרו דבר אחד רבי יהודה הא דאמרן רבי דוסא *דתניא שבויה אוכלת בתרומה דברי ר' דוסא אמר רבי דוסא וכי מה עשה לה ערבי הלז וכי מפני שמיעך לה בין דדיה פסלה מן הכהונה אמר *רבה דלמא לא היא: עד כאן לא קאמר ר' יהודה הכא אלא שלא יהא חוטא נשכר אבל התם כרבנן סבירא ליה, אי נמי עד כאן לא קאמר ר' דוסא התם אלא בתרומה דרבנן אבל קנס דאורייתא כרבנן סבירא ליה, אמר ליה אביי וטעמיה דרבי יהודה הכא שלא יהא חוטא נשכר הוא והא תניא *ר' יהודה אומר שבויה שנשבית הרי היא בקדושתה אפי' בת עשר שנים כתובתה מאתים והתם מאי שלא יהא חוטא נשכר איכא? התם נמי דלמא מימנעי ולא נסבי לה, וסבר ר"י בקדושתה קיימה והתניא *הפודה את השבויה ישאנה, מעיד בה לא ישאנה, ר' יהודה אומר בין כך ובין כך לא ישאנה הא *גופה קשיא אמרת הפודה את השבויה ישאנה והדר תנא מעיד בה לא ישאנה משום דמעיד בה לא ישאנה? הא לא קשיא הכי קאמר הפודה את השבויה ומעיד בה ישאנה, מעיד בה כדי לא ישאנה מ"מ קשיא לר' יהודה אמר רב פפא אימא ורבי יהודה אומר בין כך ובין כך ישאנה רב הונא בריה דרב יהושע אומר לעולם כדקתני ר' יהודה לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי בין כך ובין כך ישאנה אלא לדידכו בין כך ובין כך לא ישאנה מבעי ליה ורבנן הפודה את השבויה ומעיד בה ישאנה לא שדי איניש זוזי בכדי מעיד בה כדי לא ישאנה שמא עיניו נתן בה, רמי ליה רב פפא בר שמואל לרב יוסף

וסבר

שמות כא

ה"ג **אי דקא טעין טענת דמים הכי נמי הב"ע דקטעין טענת פתח פתוח** · אי דקאמר בעלתי ולא מצאתי דם ודאי טענה מעלייתא היא והכא דקתני אין לה טענת בתולים דקטעין ואמר פתח פתוח מצאתי ודם לא בדקתי אם נמצא בה אם לאו, בנערה וקטנה טענה היא כדאמרינן בפ"ק ואע"פ שאין יכול לברר דבריו בפניט אמרינן חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה אבל משבגרה אין רחמה צר כבתחילה ודומה לו כאילו פתח פתוח: **שנחבטה** · ובתוליה נושרין: **כולהו רואות** · אם נשרו בתוליהן [רואות דם]: **ומראות לאמן** · ופוסקות עליהן שאינן בתולות ואם לא הודיעתו הטעתו: **וזו אינה רואה ואינה מראה לאמה** · וזה שנכנסה בחזקת נחבטת נכנסה ואין אדם פוסק עליה ולאו טעות הוא: **ריעא** · שילא עליו שם זיוף: **אין חוששין לה** · אפי' לכהונה: **אלא** · ילא עליה שם רע היכי דמי כגון בעדים ולא שאמרו עליה שנבעלה דא"כ מאי למימרא הא לאו בתולה היא אלא אמרי לדידהו תבעתנהו לאיסורא הפקירה עצמה לכך ולא שמענו לה: **בשלמא התם כו'** · היכי גמר רב פפא מינה דלא מגבינן בשטרא כי האי, בשלמא התם שכיחי פרוצין וכיון שיש עדים שהיתה מחזרת אחר הזנות הרבה מלאה לה משום הכי אין לה קנס לאחר זמן דלאו בחזקת בתולה הואי: **אלא** · לגבי שטר: **אם הוא הוחזק** · לחזור אחר עידי שקר: **כל ישראל מי הוחזקו** · להיות שומעין לו לזייף: **אימר זיופי זייף** · הוא עלמו למד לכוין כתב הדומה לכתב ידי עדים שחתם בו: **מתני' יתירות על בנות שלש שנים** · דכיון דראויות לביאה בחזקת הפקר הן ונבעלות בנכריותן והשבויה בשבייתה: **ולא יהיה אסון ענוש יענש** · הא אם יהיה אסון לא יענש: **גמ' שבויה** · בת כהן: **אוכלת בתרומה** · ולא מחזקינן לה בחזקת בעולה לפסול לה המחללה בביאתו: **מפני שמיעך לה** · כלומר אין נוהגין בהן הפקר לאונסן בבעילה אלא לשחק עמהן: [רבנן פליגי אדרבי דוסא ואמרו יש שבויה אוכלת ויש שאינה אוכלת כילד האשה שאמרה נשביתי וטהורה אני אוכלת ואם יש עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני אינה אוכלת במסכת עדיות]: **אלא בתרומה בזמן הזה דרבנן** · דכיון דאפילו נבעלה, איסורא דרבנן בעלמא הוא, לא גזרו על ספיקה, אבל קנס דאפוקי ממונא הוא אימא לך ספק בעולה היא ומספיקא לא מפקינן ממונא: **דלמא ממנעי ולא נסבי לה** · אי פחתה כתובתה משוית לה בחזקת בעולה ומרחקי לה אפילו ישראל: **מעיד בה** · קא סלקא דעתין דאפודה קאי שאם היה מעיד בה שלא נבעלה לעובד כוכבים "לא ישאנה" אם כהן הוא: **משום דמעיד בה וכו'** · והא אמרו הפודה את השבויה ישאנה: **הפודה את השבויים ומעיד בה ישאנה** · דאי לאו דקים ליה בגוה, לא שדי זוזי בכדי שהרי לישאנה פדאה: **מעיד בה כדי לא ישאנה** · שמא עיניו נתן בה:

ורלתה

אי דקא טעין טענת דמים ה"נ כו' · כך גרס בקונטרס ור"ח גרים איפכא *כמו שהיה כתוב בספרים אי דקא טעין טענת פתח פתוח ה"נ כו' ולעיל בפ"ק (דף ט. ד"ה האומר) פירשתי קצת קשה לפי' ר"ח דמפרש דמוכת עץ אין לה דמים אבל פתחה נעול אם כן בחנם דחק לשנויי הא ר"ג והא רבי יהושע דה"מ לשנויי הא דקא טעין פתח פתוח הא דקא טעין טענת דמים ושמא לית ליה חזקה דאין אדם טורח בסעודה ומפסידה ולא מהימן בפתח פתוח להפסידה כתובתה אע"ג דקאמר אי דקא טעין פתח פתוח הכי נמי דמשמע דנאמן שמא הייט לאוסרה עליו אבל בברייתא דלעיל משמע דיש להן טענת בתולים לענין כתובה דומיא דקנס:

כולהו רואות ומראות לאמן · פירש הקונטרס ופוסקות עליהן שהן בעולות ואם לא הודיעתו הטעתו וקשה לפירושו דהא אליבא דר"מ קיימינן ור' מאיר אית לי' בפ"ק (דף יג.) דמוכת עץ בין הכיר בה בין לא הכיר בה מאתים ונראה לר"י דה"פ כולהו רואות ומראות לאמן ויודעות שהן מוכת עץ שאמותיהן מגידות להן ולהכי [כשהוא אומר לא מצאתי לבתך בתולים והיא אומרת בתולה הייתי אין לנו להלות במוכת עץ שא"כ היתה אומרת מוכת עץ אני] וכי לא אמרה מוכת עץ אני יש לה טענת בתולים אבל סומא תלינן שהיא מוכת עץ אע"ג דלא אמרה דאינה יודעת לפי שאינה רואה ואינה מראה לאמה ואין אמה מגדת לה:

היוצאת משום שם רע *בת סקילה היא · ופשיטא דלאו בת קנס היא דהא בעולה ודאי היא אבל אין לפרש הואיל ויש חיוב סקילה לבא עליה פשיטא דאין לה קנס דקם ליה בדרבה מיניה דהא קתני במתניתין הבא על בתו ולעיל נמי קתני עריות בברייתא:

ואלו שאין להן קנס הגיורת והשבויה כו' · אף על גב דמדאורייתא שבויה לא הויא בחזקת בעולה כדאמרינן בכל דוכתי דבשבויה הקילו מ"מ אין לה קנס דמשום גזירה שלא תנשא לכהן עשאוה כבעולה לכל דבריה:

וכי מה עשה לה ערבי זה · נקט ערבי לפי שהם שטופים בזימה כדאמר בקדושין (דף מט:) עשרה קבין זימה ירדו לעולם ט' נטלו ערביים:

משום דמעיד בה לא ישאנה · קס"ד הפודה את השבויה ישאנה בלא עדות קאמר:

אבל מקום קשיא · אליבא דרבי יוחנן פריך וכן כל הנך פירכי דלקמן אבל לרבה דאמר דטעמא דרבי יהודה שלא יהא חוטא נשכר לא קשיא מידי:

וסבר

[וכן גירסת הערוך ערך פתח ע"ש]

מט א מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הל' כא טוש"ע אה"ע סי' ו סעיף טו:

נ ב מיי' פ"א מהל' נערה בתולה הל' ט סמג עשין נד טוש"ע שם סי' קעו ס"ד בהג"ה:

נא ג מיי' פכ"ב מהל' עדות הל' ה סמג עשין קי טוש"ע ח"מ סי' לא סעיף ד וסי' סג סעיף א:

נב ד מיי' פ"א מהל' נערה בתולה הל' י סמג עשין נד טור אה"ע סי' קעז:

נג ה מיי' שם הל' יג יד:

נד ו מיי' פ"ו מהל' תרומות הל' יא סמג לאוין רנו:

נה ז ח מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל' כ טוש"ע אה"ע סי' ז ס"ג:

נושא/מבנה
△ שלבים בבירור
דינו של רב פפא
דשטרא ריעא לא מגבינן
בבבל

[גיטין פט:]

ההקבלה בין שם הרע על האשה
ושם הרע שיצא על השטר

ת"י כ"י

נושא
במשי' - רשימה של נשים
שאין להן קנס

[נ"ל דמלינן לפרש בת סקילה היא דקס ליה בדרבה מיניה ופשיטא דמרישא דברייתא שמעי' לה. ת"י]

נושא/מבנה
◇ מח' ר' יוחנן ורבה אם יש לומר
דרבי יהודה ור' דוסא אמרו דבר אחד
דשבויה שנפדית
בקדושתה קיימא

[משום סיומא דמילתא דאמר ר' דוסא וכי מה עשה לה כו' שהביא הש"ס להוק הענין שפיר גרסי' דתניא]

נושא
בירור דברי ר' יהודה:
האם הא דקתני "הרי היא בקדושתה" =
כפשוטו - שלא נבעלה בוודאות
-או- פירוש הדבר שמתיחסים
אליה כאילו לא נבעלה
כדי:
א) שלא יהא חוטא נשכר
(שהבא עליה באונס
חייב לשלם קנס)
ב) כדי שלא ימנעו
מלפדות אותה

[תוספתא פ"ג]

מבנה
הבלטת "וסבר
ר' יהודה וכו'"
סגנון שאלה
שמופיע פעמ"ים

תוספות רי"ד

ת"ר יצא עליה ש"ר בילדותה אין לה לא אונסולא פיתוי אמר ר"פ ש"מ האי שטרא ריעא לא מגבינן בי' פי' שיצא עלי' שם זיוף ה"ד אי נימא דנפיק עלי' קלא דשטר זייפא הוא דכוותה הכא נמי דנפיק עלי' קלא דזנאי והא"ר יצא עליה שם מזנה בעיר אין חוששין לה אפי' לכהונה אלא דאתי בי תרי ואמרו לדידהו תבעתנהי באיסורא פי' אלא יצא עליה ש"ר ה"ד כגון בעדים לא שאמרו נבעלה דא"כ מאי למימרא הא לאו בתולה היא אלא אמרי לדידהו וכו' פירוש והפקירה עצמה לכך ולא שמענו לה דכותה התם דאתי בי תרי ואמרו לדידהו אמר זייפו לי. בשלמא הכא שכיחי פריצות פי' היכא גמר ר"פ מינה דלא מגבי' בשטרא כי האי התם שכיחי פרוצות וכיון שיש עדים שהיתה מחורת אחר זנות הרבה מצאה לה מ"ה אין לה קנס לאחר זמן דלאו בחזקת בתולה הואי אלא התם אם הוא מוחזק כל ישראל מי הוחזקו פי' גבי שטר אם הוא מוחזק להזר אחר עידי שקר כ"ש מי הוחזק להיות שומעי' לו לזייף. התם נמי כיון דמהדר אזייפא אימור זיופי' זייף וכתב פי' הוא עצמו למד לכוין כתב הדומה לכת"י העדים שחתום בו. והילכך אפי' יש עדים המכירים החתימה ואומרים שהחתימות יד העדים הוא לא מגבי' ביה: **מתני'** ואלו שאין להן קנס. הבא על הגיורת ועל השבויה ועל השפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו יתירות על בנות ג"ש ויום א'. פי' שכיון שראויה לביאה בחזקת הפקר הן ונבעלו בגיותם ר"י אומר שבויה שנשבית ה"ה בקדושתה אע"פ שגדולה. הבא על בתו ועל בת בתו ועל בת בנו ועל ב"א על בת בתה ועל בת בנה אין להם קנס מפני שנתחייב בנפשו שמיתתו ע"י ב"ד וכל המתחייב בנפשו אינו משלם ממון שנאמר ולא יהיה אסון ענוש יענש פי' הא אם יהיה אסון לא יענש ובגמרא פריך והא מהכא נפקא מהתם נפקא פי' מכדי רשעתו. משום רשעה אחת אתה מחייבו ולא משום ב' ומשני חדא במיתה וממון וחדא במלקות וממון וצריכי וכו' ואין הל' כר"י: ת"ד הפודה את השבויה ומעיד בה ישאנה דלא שדא איניש זוזי בכדי. מעיד בה כדי לא ישאנה פי' אם הוא כהן היישינן שמא עיניו נתן בהו לעלמא שריא:

[עי' היטב תוס' לקמן פה: ד"ה מרענא ותוס' לקמן לג: ד"ה דינא ותוס' שבועות מב: ד"ה איפרע ותוס' יבמות קא: ד"ה מרענא]

[מכות ה:]

* ואם נאנסה יש קנס

[עי' תו' לקמן לז: ד"ה הבא]

[ועי' תו' שם ד"ה ועל]

גיטין פא: עדיות פ"ג ומ"ו

[נ"ל רבא ועי' בתוס' לעיל יא: בד"ה אביי לא אמר ועי' תוס' לקמן לו: ד"ה אמר רבה קסבר וכו' צע"ק]

[בתוספתא איתא קטנה]

* ולא רק כהנים

[תוס' דיבמות ס"ד]

* אחרי הסוגריים הגמ'
נותנת תירוצים
להבין דברי ר' יהודה
בתוך הסוגריים הגמ'
מישבת קושיא בגמ'
("הא גופא קשיא")